

TIIMIN TYÖKALUPAKKI

Tiimipalaverien sekä työyhteisön yhteisen
keskustelun tueksi

TIIVISTELMÄ

Koulutuksesta poimitut hyödylliset käytänteet tiimien ja työyhteisön toiminnan tueksi. Työyhteisön yhdessä jakamat ajatukset painottuen jo olemassa oleviin vahvuuksiin Peltolan päiväkodissa: positiivinen pedagogiikka lasten ja henkilöstön arjessa, vahvuusajattelu, yhteisöllisyys, tiimisopimus ja tiimien välinen yhteistyö.

ITSENSÄ JOHTAMISELLA HYVINVOINTIIN JA YHTEISÖLLISYYTEEN

Anna Stavén ja Kirsi Laari, Peltolan päiväkoti
Lappeenranta

Itsensä johtamisella hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen

Peltolan päiväkoti, Lappeenranta

Anna Stavén ja Kirsi Laari

Kevät 2023

Koulutuksen sisältö tiivistetysti 2022-2023

- Ammatillisen osaamisen vahvistaminen ja vasulähtöinen varhaiskasvatustoiminta
- Yhteinen työ yhteistyössä – Mielekkyyttä ja imua työhön
 - Varhaiskasvatuksen moninaisuudet ja inklusio
 - Lasten ja huoltajien osallisuus
 - Oman työkuulttuurin tunnistaminen, arvot ja johtajuus
- Lasten toiminta, olosuhteet ja oppimisympäristöt
 - fyysinen, sosiaalinen ja psyykinen ympäristö hyvinvoinnin vahvistajana
 - psykososiaaliset kuormitustekijät ja työrauha
- Jaettu johtajuus
 - Yksilö, tiimi ja johtaja, rakenteet ja prosessit
 - Jokaisen oma rooli tiimissä ja tiimien välinen yhteistyö
 - Pedagoginen ja työyhteisön yhteisöllisyys
- Mitä yhteisöllisyys on post-korona aikana?
 - Pedagoginen dokumentointi yhteisen todellisuuden rakentajana
 - Tiimien välinen yhteistyö ja pedagoginen yhteisöllisyys = pedagoginen turvallisuus
- Työyhteisötaidot ja yhteiskasvattajuus

Varhaiskasvatus- suunnitelman perusteet

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022>

3 § Varhaiskasvatuksen tavoitteet

Tässä laissa tarkoitetun varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

1. edistää **jokaisen lapsen** iän ja kehityksen mukaista **kokonaisvaltaista** kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;
2. tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen **tasa-arvon toteuttamista**;
3. toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;
4. varmistaa **kehittävä, oppimista edistävä**, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
5. turvata **lasta kunnioittava** toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;
6. antaa kaikille lapsille **yhdenvertaiset mahdollisuudet** varhaiskasvatukseen, **edistää yhdenvertaisuutta** ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
7. tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;
8. kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, **edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä** sekä ohjata **eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen**;
9. varmistaa lapsen mahdollisuus **osallistua ja saada vaikuttaa** itseään koskeviin asioihin;
10. toimia **yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman** tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja **kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi** sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatusyössä.

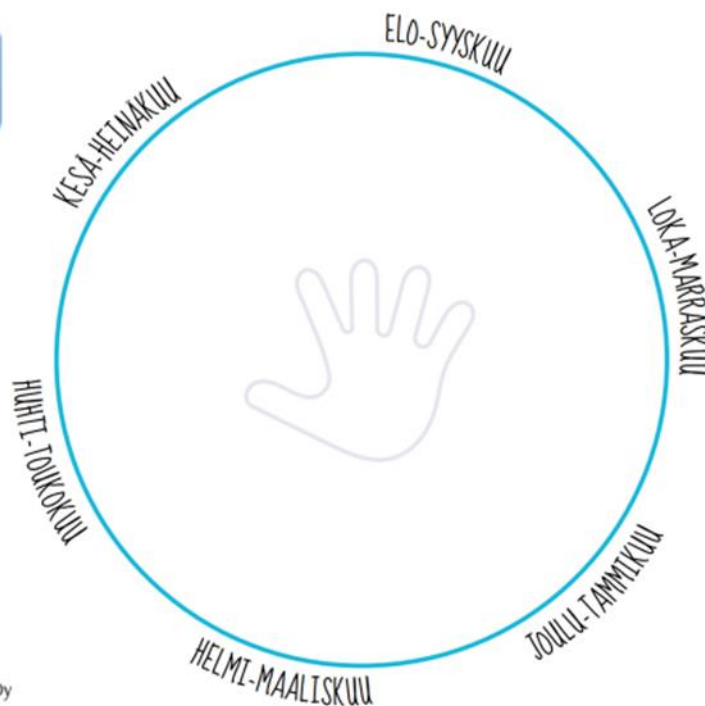
Lapsen eheä päivä
ja *riittävän hyvä*
varhaiskasvatus
- mitä se on meillä
Peltolassa?

Lapsen eheä päivä - mistä koostuu?

- Toimintakulttuuri ja oppimisympäristöt:
 - Psykkinen oppimisympäristö
 - Fyysinen oppimisympäristö
 - Sosiaalinen oppimisympäristö
- Psykologinen ja pedagoginen turvallisuus
 - <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/pedagoginen-turvallisuus>
 - Lasten & työyhteisön arki
- Vuosikello – toimiva arki
 - Elävä ja muuttuva apuväline -> lapsiryhmän toimintaa kannattelevat rakenteet näkyviksi
 - Ammatillisuus ja osaaminen
 - Lapsen ja ryhmän tarpeisiin vastaaminen

Valitkaa viisi keskeistä arvoa ja kirjatkaa ne kämmeneen.

ARVOT OHJAAVAT TYÖTÄMME JA VALINTOJAMME, SIKSI ARVOKESKUSTELUA TULEE KÄYDÄ KAIKISSA TIIMEISSÄ JA KOKO TYÖYHTEISÖSSÄ

MUISTA:
KAIKKI SUUNNITELMAMME POHJAUTUVAT ENNEN KAIKKEA LAPSIRYHMÄN TARPEISIIN JA LASTEN VASUJIHIN

Lapsen eheä päivä ja riittävän hyvä varhaiskasvatus

- Pedagoginen johtajuus
 - kuuluu kaikille vaka-ammattilaisille!
 - näkyy lasten hyvinvoinnissa, kasvussa ja oppimisessa
- Ammatillisuus rakentuu tiimisi ja työyhteisösi työkuulttuurista.
 - henkilöstön väliset vuorovaikutussuhteet
 - Työyhteisötaidot
 - itsensä johtamisen taito
- Lapsen kohtaaminen sensitiivisesti
 - Toivotetaan tervetulleeksi, katsotaan silmiin,
 - otetaan lämpimästi aamulla vastaan
 - Ystävällisyys ja hyvät käytöstavat (aikuiset ja lapset)
 - lapsi kokee itsensä näkyväksi päivän aikana
 - turvallinen ennakoitava arki, vaikkakin erilainen sisältö
 - lapsen päivä: henkinen turvallisuus päivän aikana ennakointi vs. yllätykset
 - positiivisuus, lapsilähtöisyys, armollisuus
 - Tilannesidonnaisuus -> arki muokkautuu päivittäin
 - Muista! Aikuisten hyvinvointi heijastuu lapsiin
 - Työntekijän oma arki, terveys, mielenterveyden käsi
 - lämmin vuorovaikutus-> turvallisuus, turvallinen olo, hassuttelu ja huumori

Positiivinen pedagogiikka

- mikä meillä Peltolassa jo toimii?
- mihin voin vaikuttaa?

Vahvuuspedagogiikka

- Positiivinen pedagogiikka
 - Luontevahvuudet
 - Vahvuusvaris – Huomaa hyvä!
- Osana lasten ja henkilöstön arkea
 - Lasten vasut kirjataan vahvuusperustaisesti yhteistyössä huoltajien kanssa
 - Vahvuuspuhetta ylläpidetään:
 - Huomioidaan, tervehditään, kiitetään ja kannustetaan!
 - Tiimisopimus
- Työhyvinvointi
 - Jo käytössä olevat hyvät käytänteet näkyväksi!

WWW.HUOMAAHYVA.FI

Yhteisöllisyys ja
työhyvinvointi
- kuinka
huolehtia ja
kehittää
eteenpäin?

- Tiimisopimuksen laadinta uuden toimintakauden alussa
 - Tiimin jäsenten vahvuudet, yhteistyö, vastuut ja tavoitteet
 - Kehittämiskohteena:
 - palattaisiin tähän, kantaisi arjessa paremmin, kulkisi mukana toimintakauden aikana
 - Arviointi vahvuuksiin keskittyen – mahdollisuudet, haasteet, onnistumiset, kehittävä palaute
- Toimivan tiimin työkalut:
 - Perustehtävään keskittyminen/**Vuosikello**
 - Tiimin **vahvuuksien ja voimavarojen** tunnistaminen ja hyödyntäminen
 - Vinkkejä ja apuja arjen sujumiseen, työhyvinvoinnin ylläpitämiseen sekä työssä jaksamiseen
 - **Arjen teot – mitä tuon tullessani? Mistä ja miten puhun?**
 - Ammatillinen vuorovaikutus

- Tiimisopimus "eläväksi" työkaluksi
- Tiimipalaverit -> organisointi ja käsiteltävien asioiden priorisointi, *palaverimuistiopohja?*
- Tiimien välinen yhteistyö -> yhteissuunnittelu, etenkin saman siiven/saman ikäisten ryhmien välillä
- Yhteiskasvattajuus vs. yhteisvastuullisuus

© Reunamo Education Research Oy
Moniammatillinen tiimi tukenani:

Tiimin jaettu pedagoginen johtaminen:

Kannattelevat kohtaamiset:

Sitouttaminen yhteiseen toimintaan:

Mitä tuon tullessani? Mistä puhun työyhteisössä?

Tiimi valmiudet:

Näillä teoilla tuen:

Osaamiseni:

Näillä työkaluilla onnistun:

TEOT

OSALLISUUS
FYYSINEN AKTIIVISUUS
PITKÄKESTOINEN LEIKKI
SOSIOGRAMMI / KAVERIT

PEDAGOGINEN RUOKAILU
TOIMINNALLINEN OPETUS
LEIKIN KANNATTELU

LAPSEN MOTIIVI / SITOUTUMINEN
VAHVUUDET JA TAIDOT

TEOT - Mitä tuon tullessani? Mistä ja miten puhun työyhteisössä?

- Moniammatillinen tiimi tukenani:
- Kannattelevat kohtaamiset:
- Tiimin jaettu pedagoginen johtaminen:
- Sitouttaminen yhteiseen toimintaan:
- Tiimi valmiudet:
- Osaamiseni:
- Näillä teoilla tuen:
- Näillä työkaluilla onnistun:

Linkkejä

- [Vakan työhyvinvointisuunnitelma 2021.docx](#)
- [Varma-tiimi.docx](#)
- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/pedagoginen-turvallisuus>

Liitteenä:

Tiimin työkalupakki – Tiimipalaverien ja yhteisen keskustelun tueksi

Lähteet:

- Akkila, Noora. 2023. Vaka-open vuosikello. Peltolan päiväkot, Lappeenranta.
- huomaahyva.fi, <https://kaisavuorinen.com/huomaa-hyva/>
- Lappeenrannan kaupunki – Varhaiskasvatuksen työhyvinvointisuunnitelma 2021
- Lappeenrannan kaupungin työhyvinvointikysely 2022 – Peltolan päiväkodin työhyvinvointikyselyn tulokset sekä niiden pohjalta käyty kehittämiskeskustelu työpaikkakokouksessa 14.3.2023
- Peltolan päiväkodin henkilöstön työpaikkakokous 4.4.2023, Lappeenranta.
- Peltolan päiväkodin logo, Lappeenrannan kaupunki
- Reunamo Education Research Oy– luennot ja luentomateriaalit. Itsensä johtamisella hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen - koulutuskokonaisuus, Kesäyli 2022-2023, luennoitsija Leena Lahtinen
- Varma – varhaiskasvatuksen moniammatillinen tiimi. Lappeenranta.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022 <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022>

Yhteiset pelisääntömme: näihin sitoudumme!

MUISTA:

- OLET AMMATTILAINEN JA KYKENET ITSEARVIOINTIIN: LAPSET ANSAITSEVAT AMMATILLISUUTESI
- RAKENNA LAPSILÄHTÖISTÄ JA KANNUSTAVAA KASVUYMPÄRISTÖÄ
- KOHTAAT JOKAISEN LAPSEN JOKA PÄIVÄ: PYSÄHDY, KATSOT SILMIIN..
- TUNNET LAPSEN KEHITYKSEN VAIHEET
- OLET 90% TYÖAJASTASI LASTEN KANSSA VUOROVAIKUTUKSESSA
- KOHDENNA OSAAMISESI OLENNaiseen
- NAUTI TYÖSTÄSI!

Havainnointimatriisi

Tiimi- ja yksilötehtävä

Tämän työkalun tarkoitus on tukea lapsiryhmänne toiminnan havainnointia ja arviointia osana pedagogista dokumentointia. Havainnoi oman lapsiryhmän toimintaa ja kirjaa kuhunkin soluun yleisiä havaintojasi lasten osalta kyseisestä osa-alueesta sekä siitä, miten sitä olisi vielä mahdollista kehittää. **Tavoitteena on tarkastella ja havainnoida arjen erilaisia toimintamuotoja ja niiden vaikutuksia lapsen kokemuksiin.** Näin löydetään kehityskohteet, joita voivat olla esimerkiksi tuetun leikin lisääminen ja rikastaminen tai liikunnallisten elementtien suunnitteleminen rutiininomaisiin toimintoihin ja siirtymiin.

Ohjeita havainnointimatriisin käyttöön

- Kirjaa millainen tilanne oli kyseessä ja koska havainnointi tapahtui.
- Pyri kirjaamaan havaintoja mahdollisimman monelle toiminnan tasolle – jos jollekin toimintamuodolle ei tunnu löytyvän havaintoja, pohdi, mistä se voisi johtua?

Erilaiset päiväkodin toiminnot havainnointimatriisissa

Ohjattu toiminta: aikuisen ohjaamaa ja käynnistämää, etukäteen suunniteltua, toimintaa, johon liittyy pedagoginen tavoite.

Tuettu leikki: lapsilähtöistä leikkiä, johon aikuinen ottaa osaa. Aikuinen syventyy lasten leikkiin havainnoimalla leikin kulkua sekä osallistuu leikin rakentamisen prosesseihin yhdessä lasten kanssa.

Vapaa sisäleikki: lasten keskinäistä leikkiä, johon aikuinen ei ota osaa.

Perushoito ja siirtymät: WC-käynnit, hygienia, pukeutuminen ja riisuutuminen. Siirtymät eri tilanteiden välillä, esimerkiksi ruokailusta lepopohetkelle tai ulkoilusta sisäleikkeihin.

Rooli- tai mielikuvaleikki: lapsella itsellään tai lelulla on leikissä rooli. Leikkiin liittyy voimakkaasti tarinallisuus, juonellisuus ja mielikuvituksellinen leikin maailma. Lapsi voi leikkiä rooli- tai mielikuvaleikkejä itsekseen, kavereidensa kanssa tai aikuisen tukemana.

Sääntöleikki: leikkiin kuuluu olennaisena osana säännöt tai kilpailullinen elementti. Perinneleikit, kuten hippa tai polttopallo ovat hyviä esimerkkejä sääntöleikeistä. Myös lautapelit ja elektroniset pelit lukeutuvat sääntöleikkeihin.

Esineleikki: lapsi leikkii esineillä tai kokeilee materiaaleja. Esineillä tai lapsella ei ole rooli- ja mielikuvaleikin tavoin roolia. Esineleikki on tyypillisimmillään rakenteluleikit tai esimerkiksi hiekkalaatikolla kuopan kaivelu tai kasan rakentaminen.

Fyysinen leikki: esimerkiksi tanssimista, hyppelyä, juoksemista, painimista tai hyppynarulla hyppelyä.

Lukeminen: lapsi lukee tai selailee kirjaa itsekseen tai aikuinen lukee lapselle.

Tehtävät: harjoitus tai työ – lapsi harjoittelee esimerkiksi kengännauhojen solmimista, tai puuhastelee kynätehtävän parissa. Myös esimerkiksi lelujen siivoaminen voi olla lapselle osoitettu tehtävä.

Kirjaa matriisiin hyvin lyhyesti jokin yksittäinen, keskeinen huomiosi. **Pyri havainnoimaan mahdollisimman montaa erilaista tilannetta ja pidä lähinnä matriisin avulla kirjaa siitä, että olet havainnoinut mahdollisimman erilaisia tilanteita.** Sävyttikö tilanteita myönteiset tunnetilat, syvät oppimisprosessit, kuormittava liike tai tilaisuudet osallistumiselle? Jatka kirjaamalla tarkempia havaintojasi matriisin ulkopuolelle, omiin muistiinpanoihisi ja käytä havaintojasi tiimikeskustelujenne pohjana ja apuna suunnittelussa ja arvioinnissa.

Havainnointimatriisi

Toiminta	Oppiminen	Liikkuminen	Emootiot	Sosiaalisuus
Ohjattu toiminta				
Tuettu leikki				
Vapaa sisäleikki				
Ulkoilu				
Perushoito, siirtymät				
Ruokailu				
Lepohetki				
Roolileikki				
Sääntöleikki				
Esineleikki				
Fyysinen leikki				
Lukeminen				
Tehtävät				

WWW.HUOMAAHYVA.FI

Tiimissä pohdittavaksi:

- Tiimipalaverimuistio-pohja käyttöön?
- Mitä tiimimme heijastaa koko työyhteisöömme?
- Mitä juuri meidän lapsiryhmämme edellyttää meiltä tiiminä?
- Mitä havainnoimme, miten dokumentoimme ja hyödynnämme toiminnan suunnittelussa?

Tiimin työkaluiksi:

- SWOT
- Sosiogrammi
- Läheisyyden kehät -harjoitus

Muista (mikro)tauot!

Oma mikrotaukosi voi olla

- pieni hetki katsellen ulos ikkunasta
- positiivisiin ajatuksiin uppoaminen
- tietoisesti hetkeksi omaan hengitykseen keskittyminen
 - työpisteeltä hetkeksi poistuminen
 - muutama hartioden pyöräytys
 - kahvikupin/vesilasin hakeminen
 - vesilasillinen juominen tietoisesti

WWW.HUOMAAHYVA.FI

Lähteet:

- Akkila, Noora. Vaka-open vuosikello. 2023
- huomaahyva.fi, <https://kaisavuorinen.com/huomaa-hyva/>
- Peltolan päiväkodin henkilöstön työpaikkakokous 4.4.2023, Lappeenranta.
- Peltolan päiväkodin logo, Lappeenrannan kaupunki.
- Reunamo Education Research Oy– luennot ja luentomateriaalit. Itsensä johtamisella hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen - koulutuskokonaisuus, Kesyli 2022–2023, luennoitsija Leena Lahtinen
- Varma – varhaiskasvatuksen moniammatillinen tiimi. Lappeenranta.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022
<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022>